

Ezen utóbbi, valamint az A) alatti pont végszakában elősorolt eltérések lehető legkisebb mértékre való leszállításának módját előadni, a következő szakasz feladata leend.

(Vége köv.)

A kalocsai érsekség erdeinek leírása.

A kalocsa-bácsi érsekséghez tartozó erdők talajukra, fekvésök- s fanemeikre nézve következő négy csoportra oszlanak, u. m.:

1. Dunamenti erdők (Pestmegyében)	21.959 ⁵⁰⁰ /1200,
2. bácsi erdők (Bácsmegyében)	10.806 ⁷⁶¹ /1200,
3. homoki erdők (Pestmegyében)	4.566 ¹⁶ /1
4. sárközi „ („)	286 ⁵⁵¹ /....
összesen .	37.618 ⁶²⁸ /1200

holdnyi területtel.

Az 1822. évi szabályozás folytán területökhöz képesti egyenlő vágásokra felosztva, az 1. és 2. alattiak 40, a 2. és 4. alattiak pedig 80 éves fordában egy erdőmester által kezeltetnek.

I. Dunamenti erdők.

Ezen erdők Kalocsától mintegy $\frac{3}{4}$ mértföldnyire kezdődve, a Duna mindkét partján terülnek el Baja városáig s azontul is; jobbadán kisebb-nagyobb területű szigetektől alakulvák; területek évről-évre nagy változásoknak van alávetve, mert míg egyrészt a Duna által okozott szakadások folytán tetemes területek veszendőbe mennek, addig másrészt nagyobb-kisebb zátonyok lerakódásai folytán az erdőterület szaporodik.

Fekvésök kizárólag lapályos, és a mélyedések évente elöntetnek a Duna árvize által.

A talaj mély rétegü televénydus iszap s homok, hullámos alakzattal, a dombokon helyenként silányabb homok.

Az uralkodó fanemek a mélyebb helyeken fűz s nyár

majd tisztán, majd elegyesen; a dombosabb s jó talajon nyár, fűz, szil, tölgy s kőris keverékből, a több mint 70⁰/₀-ra menő lágy fanemek azonban tulnyomók.

A fiatalos s rudas állabok — a silányabb homoktereket kivéve — a legjobb zárlatuak, s ez onnan van, mert az árvizek ezen tereket csiraképes maggal természetes uton beertik; ezenfelül a letarolt tuskók is a kitünő talajban igen messze kiterjedő gyökhajtásokat eresztenek, melyek a magból keletkezett csemeték életképességével bírnak. A leirt szerencsés viszonyok folytán az újbólitás természetes uton tökéletes sikerrel eszközöltetvén, nagyobb mérvű mesterséges értékek mellőzhetők; mindazonáltal az esetleg előforduló hézagok kőris s fekete nyár ültönczökkel pótoltnak.

A vágható állabok is, kevés kivétellel, jó zárlatban vannak, daczára annak, hogy évente sok szárazfa vétetik ki, minthogy a lágy fanemek természetes életkorukat már túlhaladták, s így lassankint elhalnak; a mi abban leli magyarázatát, hogy a midőn ezen erdők gazdászata az 1822-ik évben szabályoztatott, az állabok átlagkora már a 40 évet meghaladta, s így természetszerűen annak kellett bekövetkezni, hogy a mostan tarolás alá jövő állabok sokkal magasabb korban jönnek tarolásra, mint a forda szerinti 40-ik évben, s csakis az erőteljes mély rétegű talajnak köszönhető, hogy egész területek állabjai ki nem száradtak.

Ezelőtt a tölgyfák magfának mind meghagyattak, de a kívánt sikerhez nem vezettek, sőt károsak voltak azért, mert terebélyes koronáik alatt semmiféle aljnövényzet nem képződhetett, s így az általuk elfoglalt kopár terek semmi hasznot sem hajtanak; újabb időben tehát csak a legszebb magfák hagyatnak meg, s ezek is főként csak a vágások vonalain s utak szélein.

Az áterdőlések mindenütt szakszerűen alkalmaztnak, s az állabok egyenlőségét s jó zárlatát elősegítik; az első

áterdöléseknél különösen a csekélyebb becsü fanemek, melyek előnyösen magasabb korig fenn nem tarthatók, emeltetnek ki; a 2-ik áterdölésnél, a mennyiben a zárlat engedi, az elnyomottak is kivágnak. Az első gyéritésnél nyert galy s rözsefa nyalábokba kötve adatik el.

Megjegyzendő még az is, hogy a gyéritésekből bejövő összeg a főhasználatból eredményezett jövedelemnek $\frac{1}{4}$ -ére emelkedik.

Az évi hozam tövön s árverés útján, vágásonként értékesítettik.

II. Bácsi erdők.

Ezen erdők a hasonnemű megye Bács mezővárosa körül terülnék el, a Dunától $1\frac{4}{8}$ —3 mfdnyi távolságra, fekvésök lapályos.

A talaj csekély televényrétegű kötött agyag, helyenként szikes.

Az uralkodó fanemek tölgy és cser, helyenként gyertyán; de miután az első forda alkalmával vetővágások nem alkalmaztak, és így természetes bevetülések nem történtek, a túlkoros tuskók pedig ujarahajtási képességüket jobbadán elvesztették, így mindenütt alárendelt fanemek tolakodtak be, melyek természetöknél fogva szálerdőüzemre nem alkalmasak

Egyáltalában a fiatalosak növekvése nem mondható kedvezőnek, a sudarak ide-oda görbe alakúak, a mesterséges uton keletkezett állabok azonban jobb állapotúak.

A vágható állabok meglehetősen zárlatban vannak, de újabb időben felette sok szárazfa mutatkozik, s a növekvés is megszűntnek mondható; félni lehet azonban, hogy a kiszáradás még nagyobb mérvben fogand bekövetkezni, mert nem csak a vágható, de a rudas állabokban is a fák $80\frac{0}{10}$ -a, sőt több, különösen a cser, kevésbé a tölgy, üszögös; ezen kórság okozza a sok szárazfát.

Újabb időben a letarolt vágások hézagai, az ügybuzgó s szaképzett jelenlegi erdőmester intézkedése folytán, nagy mérvű tölgy-culturák alkalmazása által pótoltnak, illetőleg beerdősítettnek.

Az évi vágásoknak értékesítési módja hasonló, mint a dunamenti erdőkénél.

III. Homoki erdők.

A homoki erdők két uradalomhoz tartoznak, u. m. :

a szt.-istváni uradalomhoz tartoznak: a pestmegeyi, csávoli, sükösi s csanádi községi határbeliek;

a hajósi uradalomhoz tartoznak: a hildi s kélesdi homokbuczkákon elterülő erdők.

A régibb időkből származó állabok fanemei fehér s fekete nyár, meg fűz, térfogatuk $2967^{110}/_{1200}$ hold, az újabb időekben létesített ákácza ültetések $1598^{1106}/_{\dots}$ holdnyi területet foglalnak el.

A jelenlegi érsek ő excjának 1867—1873. évi birtoklása alatt létesített gyönyörű ákáczültetések megérdemlik, hogy itt bővebben tárgyalassanak.

Ez új erdőtelepek a régibb időkből származó erdőkkel összefüggő láncolatot képeznek, a mezőgazdasági földeket körülövezik s átszegik; ugyanis ottan, a hol futóhomokbuczkák léteztek, azok be lettek erdősítve.

A régibb időkből származó lágyfaerdők növekvése a túlkorosság s a talaj minősége folytán tökéletesen megszűnt; sok helyen a fáknak gyér állása miatt a szél a homokot ismét futóvá tenni készül; de a kalocsai érsekségi szakavatott s ügybuzgó erdőmester, W e n d l Károly ur, ezen körülményt észlel-vén, a túlélő állabokat, melyek eddigelé túlságos félelem miatt minden használat alól elvonattak, sorrendben letaroltatja, s miután tapasztaltatott, hogy a gyökérsarjak, ha kihajtanak is, egy év alatt kivesznek, 1—2 éves ákácscsemetékkel ülteteti be, melyek a dombosabb helyeken pompásan diszlenek, míg a kifurások által támadt mélyedésekben s a silányabb kagylós homokban kevésbé sikerülnek.

Az erdőmester, tudva azt, hogy érsek ő excja semmi

költséget sem kimél, s azt rendelkezésére bocsátja, nem hagyja magát a kedvezőtlen siker által elriasztani, hanem az elhalt csemetéket évről-évre utánpótoltatja, s így előbb-utóbb ezen munkás buzgalmát a várt sikernek koronázni kell.

Az újabbi időben csak ákácültetések eszközöltenek; az ültönczök körülbelől 30—40 hold kiterjedésű fa-iskolákban neveltetnek; 1—2 éves korukban lesznek kiültetve 5 lábnyi sor- s ültöncz-távlatban.

Láthatók 1—12 évesekből 2000 holdnyi ákácültetések, melyek, a sivárabb s kisebb területek kivételével, egészen sikerülteknek mondhatók; az idősb ültetések közt vannak 3—4 öl magas sudarak, melyek átmérője 3—8 hüvelyk.

A hajósi uradalom határában létezett homokfuvatagok mind be vannak ültetve, s még csak a csávoli s sükösi (szt.-istváni uradalom) határokbán találatnak mintegy 4—500 holdra menő ilyen területek, melyek azonban 3—4 év alatt szintén be lesznek erdősítve.

Ezenkívül az egész mezőgazdaságban a határok s utak mindenütt ákáczfasorokkal vannak szegélyezve.

Hogy mennyire szívén fekszik érsek ő excjának a homokbuczkáknak megkötése, abból is kitűnik, hogy a jövő évben az erdei fenyővel teendő nagyobb mérvű kísérleteket elrendelte.

A homoki s a többi erdőkben létesített nagyszerű értékek ama bölcs intézkedésnek köszönhetőek, hogy az évenkénti faeladásokból befolyó összegek 5⁰/₀-a erdősítésekre fordittatik, a befolyt pénz pedig „Erdőjavítási alap“ czimén a takarékpénztárban külön kezeltetik. Az oroszánrész e bölcs intézkedésekért, természetesen magát az érsek ő nagyméltóságát illeti, ki azonban vele született szerénységénél fogva az ebbeli érdemeket jelenlegi derék jószágigazgatója, nagys. főtisztelendő Schuster kanonok ur buzgóságának s erdőmestere, Wendl Károly ur, szakértelmének tulajdonítja; a maga számára csupán azon igényt

tartva fenn, melyet amaz arany szavakban fejezett ki: „habár áldozattal tehetem is, példát akarok adni a futóhomok megkötésében, minek nagy sulya van a mi mezőgazdaságunkban. Azt óhajtom elérni, hogy az általam telepített erdők kiessé tegyék vidékünket, hogy így fáradozásaink füstbe nem ment sikere buzdítsa, kivált a magyar alföld birtokosait, miénkhez hasonló cselekvésre.“

Bárha ezen arany szavak nem hangzanának el sikertelenül a pusztában bárha a szomszédos birtokosok nagy kiterjedésű homokbuczkáik beerdősítéséhez hozzáfognának!

IV. Sárközi erdők.

A moci s hajósi együttesen $286^{551}/_{1200}$ hold térfogatu erdőcskék kevert keményfaállabokból állanak, szikes talajjal, 80 éves fordában kezeltetnek.

Említve lett, hogy ezen erdőségek gazdászata az 1822-ik évben lett szabályozva, hogy azóta hosszú évek során át ezen erdők területökre s álladéukra nézve nagyban változtak; azok ugyanis homokkötések által, már csak az újabbi időkben 1600 hodnyi területtel szaporodtak, míg másfelől a Duna új átmetszései és a sok helyütt előforduló dunaszakadások miatt az erdőterület kisebbedett, valamint ismét olyképen is gyarapodott, hogy a Dunának nagyobb mérvű lerakódásain keletkező zátonyokon füzesek telepédtek.

Az ily változott állapotoknál fogva mulhatlanul szükségesnek ismetretett, hogy ez érsekségi erdők gazdászata, a jelenlegi viszonyokhoz alkalmazottan, új szabályozás alá vétessék, pedig annyival is inkább, mivel az eddigi rendszer mellett egész erdőrészek kiszáradásnak indulnak.

A kalocsai érsek, dr. Haynald Lajos ő nagyméltósága, a jótékonyágáért magasztalt egyházfejedelem, felismerve az érsekség ezen nagyfontosságú jövedelmi forrásának ily körülmé-

nyek közötti lételét, s azt a nemzetgazdászati követelményeihez képest okszerű kifejlődéshez vezetni óhajtván, a m. k. vallás-s közokt. ministeriumhoz azon kérelemmel járult, miszerint az érsekségi erdők állapotának megszemlélésére, illetőleg egy új erdőgazdászati rendszer megállapításához szükséges előmunkálatok megtételére a ministerium erdészeti osztályából egy szakértőt küldjön ki.

Ezen megtisztelő kiküldetéssel alólirott bizatott meg.

Az összes erdőségeknél jövőben miként leendő kezelésére vonatkozó rendszabályokat bátor leendek majd akkor közölni, a midőn azok a ministerium által jóváhagyva lesznek.

Hirsch István.

A mező- és erdőgazdák bécsi nemzetközi congressusának határozatai.

Miként t. olvasóink tudják, a congressus idei szeptember 18. és 25. napjain tartatott, s a lapunk augusztusi füzetében közlött kérdések ügyében következő határozatokat hozott.

I-ső kérdés. Mily rendszabályok alkotandók a talajművelésre nézve hasznos madarak védelmére?

Határozat.

Az osztrák cs. és kir. kormány megkeresendő, hogy a talajművelésre nézve hasznos madarak védelmét az európai összes államokkal létrehozandó nemzetközi szerződések által a következő határozatok alapján biztosítsa.

I. A rovarpusztító madarak elfogása és megölése föltétlenül tiltatik.

II. Kivánatos, miszerint a kimélendő madarokról szakértőkből álló nemzetközi bizottság által egy részletes kimutatás szerkesztessék.